

הלכות קריאת שמע – יא

לבו רואה את הערוה

ברכות כה, ב

יתכסה במים ויקרא. והרי לבו רואה את הערוה. א"ר אלעזר ואי תימא ר' אחא בר אבא בר אחא משום רבינו, **במים עכורין שנו**, דדמו כארעא סמיכתא שלא יראה לבו ערותו.

רמ"א יו"ד סי' ר

נוהגים שלאחר הטבילה, בעודה עומדת תוך המים, **מכסית עצמה בבגדה או בחלוקה, ומברכת.**

ש"ך שם

א מכסית עצמה בבגדה כו'. ועכשיו נהגו שלא לכסות עצמה כלל, ולברך ... ונראה לי דבמים צלולים ליכא משום גילוי ערוה ... דמכל מקום **ליכא משום ולא יראה בך ערות דבר, כיון שענינו חוץ למים** ... והלכך מברכות במים צלולים שעניניהם חוץ למים ומנהגן תורה היא.

ט"ז שם

ג מכסית עצמה כו' ... הנשים שלנו המברכות על הטבילה בעודם במים ערומות ... הם עושות יפה אפילו לכתחלה ... אפילו הם צלולים אין בזה משום גילוי ערוה ... דאפילו ללב רואה אין חשש אלא אם כן הוא עם הערוה תוך המים, וכמשמעות המשנה יתכסה במים, אבל **אם הלב חוץ למים אין בו חשש** ... דבאשה אין שייך כלל לבה רואה ערותה כיון שהיא למטה מאד ... וכל שהיא במים אפילו [הם צלולים] ממילא נתכסה ערותה ועגבותיה כאילו היה עליה לבוש מלפניה ומאחריה ואין בה משום גילוי ערוה, כמו שהוכחנו לעיל, לא אכפת לן בלבה רואה ערותה ... ואף על גב שרמ"א כתב כאן שנוהגים לכסות בבגדה או בחלוקה, אפשר שבימינו נהגו כן, אבל עכשיו לא נהגו כן.

שוע"ר סי' מב

ב ולמה הוזכרו שם ישראל בבי' ברכות אלו, ולא באחרות, לפי שהחגורה והכובע בישראל אינם כמו באומות, שבאומות אין אלא להנאת הגוף בלבד, אבל בישראל הם גם כן משום צניעות וקדושה, **החגורה להפסיק בין לבו לערוה**, והכובע שלא יהא בגלוי הראש.

שוע"ר סי' עד

א והחכמים הוסיפו, שהמקומות אשר ה' שוכן בהם בקרבנו, שהם ראשו ולבו של אדם הקורא או מתפלל, צריך גם כן שלא יהיו רואים את הערוה, דהיינו **שלא יהיה עם הערוה תחת מכסה אחד בלי הפסק וחציצה ביניהם** (אע"פ שמן התורה אין בזה משום ולא יראה בך כו', כיון שערוה מכוסה נגד בני אדם). לפיכך אם היה ישן ערום ומתכסה בטליתו, אע"פ שהוציא ראשו חוץ לטליתו שלא יהיה עם ערותו תחת מכסה אחד, הרי זה לא יקרא, עד שיחוף בטליתו על לבו להפסיק בין לבו לערוה, שלבו רואה את הערוה אסור.

ב אפילו אם לבו מכוסה בבגד להפסיק בינו לערוה, צריך שתהא ערותו גם כן מכוסה. ואם הוא מגולה אסור לקרות מן התורה, אפילו אם החזיר פניו ממנה שלא יראנה, או שעצם עיניו, שהרי לא נאמר לא תראה ערות דבר, אלא לא תראה בך, כלומר **שתהא מכוסה בעיניו שלא תהא נראה לאחר העומד אצלו**. לפיכך העומד בבית ערום והוציא ראשו חוץ לחלון שלא יראה ערותו, אף על פי שכיסה לבו בבגד, הרי זה לא יקרא, כיון שערוה מגולה ונראית בבית.

ג **מים אפילו הן צלולין, חשובים כסוי לערוה. ובלבד שיוציא ראשו ולבו חוץ למים**, שלא יהיה עם ערותו תחת מכסה אחד, כמ"ש סעיף א'. ואם לבו תוך המים, אם הם צלולים, אסור משום לבו רואה את הערוה, ואם הן עכורים, שאין איבריו נראים בהם, מותר לקרות בתוכם, והוא מפני שהם חשובים הפסק בין לבו לערוה ... והרוחץ במים צלולים שבכלי שאי אפשר לעכרן, ורוצה לשתות, אם לבו תוך המים, יכסה בבגד ממטה ללבו ויברך.

ה יש אומרים שהנשים יכולות לברך ולהתפלל כשהן לבושות החלוק, אע"פ שאינן מפסיקות למטה מלבן, לפי **שערוהן למטה מאד ואין לבם רואה את הערוה**. ומכל מקום אם הן ערומות, כיון שערוהן מגולה ונראית לאחרים, אסור משום ולא יראה בך ערות דבר וגו'. ואם היא יושבת, שאז אין פניה של מטה נראית, מותרת לברך אע"פ שהיא ערומה.

שוע"ר סי' עה

האשה עצמה, אפילו היא ערומה מותרת לקרות ולהתפלל, **אם היא יושבת, שאין פניה שלמטה נראין**, כמ"ש בס"י ע"ד.

שוע"ר סי' צא

ב צריך לאזור אזור בשעת התפלה אפילו אם יש לו אבנט, שאין לבו רואה את הערוה, משום שנאמר **הכון לקראת אלהיך ישראל**. אבל בשאר ברכות מותר לברך בלא חגורה, מאחר שיש לו אבנט במכנסיים ואין לבו רואה את הערוה.

שוע"ר סי' רו

והאשה מותרת לישב ערומה ולברך, **מפני שבישיבתה פניה של מטה מכוסים בקרקע או בספסל** שהיא יושבת עליו ובירכותיה כשתשוה רגליה ותאסף אותן זו לזו.